

K-18/03-418.

U IME REPUBLIKE HRVATSKE
PRESUDA

Županijski sud u Osijeku, u vijeću sastavljenom od sudaca toga suda i to Dragana Poljaka, kao predsjednika vijeća i Dubravke Vučetić, kao člana vijeća, te sudaca porotnika Zdenke Lubina, Stanislava Karnaša i Karla Samaržije, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Blaženke Livaja, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. NIKOLE IVANKOVIĆA i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (NN br. 31/93., 108/95. i 28/96.; u nastavku: OKZ RH), povodom optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku od 12. ožujka 2003. god. poslovnog broja K-DO-68/2002., nakon javne glavne rasprave održane dana 09., 10., 11., 12., 16., 17. lipnja, 07. srpnja, 05. rujna, 13. listopada i 08. prosinca 2003. god., 03. veljače, 10. ožujka, 05. travnja i 06. travnja 2004. god., u nazočnosti zamjenika Županijskog državnog odvjetnika u Osijeku Željka Krpana, ošt. Vukice Radić, opunomoćenika ošt. Nenada Jelića, Darka Šupera, odvjetnika iz Osijeka, optuženika Nikole Ivankovića i Enesa Viteškića te branitelja Domagoja Rešetara i Davora Krtića, odvjetnika iz Osijeka, dana 08. travnja 2004. god. objavio je, a dana 06. travnja 2004. god.

p r e s u d i o j e

I.

Opt. NIKOLA IVANKOVIĆ, [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] neosuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak,

k r i v j e

što je:

dana 11. prosinca 1991. god. u večernjim satima, u Paulinom Dvoru, postupajući protivno odredbi čl. 3. st. 1. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od

12. kolovoza 1949. god. te čl. 4. st. 1. i 2. toč. a) i čl. 13. **Dopunskog protokola** Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. god. o zaštiti žrtava **nemeđunarodnih oružanih sukoba** (Protokol II) od 08. lipnja 1977. god., tijekom obrane toga i **okolnih sela od oružanih napada** tzv. JNA i njoj pridruženih paravojnih postrojbi pobunjenog lokalnog **srpskog stanovništva** u zajedničkoj agresiji na Republiku Hrvatsku, kao pripadnik 2. satnije 1. **bojne 130. brigade** Hrvatske vojske, po prethodnom dogovoru i zajednički s više nepoznatih **osoba, znajući da u** kući Andrije Bukvića, u Glavnoj ulici br. 52. zbog neposredne ratne **opasnosti zajednički** boravi više civilnih osoba srpske narodnosti, u nakani da ove, iz odmazde **zbog smrti svog** suborca Ilije Ravnjaka, usmrte, došli do navedene kuće i ušli u nju, pa uvjerivši se **da su u** njoj civili koje su tražili, ispaljivanjem hitaca iz automatskih pušaka, pištolja i **bacanjem** aktiviranih ručnih bombi u prostorije u kojima su civili bili smješteni, usmrtili Milana Labusa, Spasiju Milovića, Boju Grubišić, Božidara Sudžukovića, Bosiljku Katić, Dragutina Kečkeša, Boška Jelića, Milana Katića, Dmitra Katića, Draginju Katić, Vukašina Medića, Darinku Vujnović, Anđu Jelić, Milicu Milović, Petra Katića, Jovana Gavrića, Milenu Rodić i Mariju Sudžuković,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba ubijao civilno stanovništvo,

čime je počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH,

pa se temeljem čl. 120. st. 1. OKZ RH

o s u d u j e

na **KAZNU ZATVORA u trajanju od 12 (dvanaest) godina.**

Opt. Nikoli Ivankoviću, temeljem čl. 45. OKZ RH, vrijeme provedeno u pritvoru od 13. rujna 2002. godine pa nadalje, uračunava se u izrečenu **KAZNU ZATVORA.**

Opt. Nikola Ivanković, temeljem čl. 122. st. 1. i 4. Zakona o kaznenom postupku (NN br. 110/97., 27/98., 58/99., 112/99. i 58/02.; u nastavku: ZKP), djelomično se oslobađa dužnosti da nadoknadi troškove kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP, pa je temeljem čl. 122. st. 1. u svezi s čl. 119. st. 2. toč. 1. i 6. ZKP dužan platiti za svjedoke 500,00 kn, za vještake 5.000,00 kn i paušalnu svotu u iznosu od 2.000,00 kn.

II.

Opt. ENES VITEŠKIĆ, sin Zijada Viteškića i Marije Viteškić rođ. Kola, rođ. 24. rujna 1969. god. u Osijeku, stanuje u Vladislavcima, Ul. K. Tomislava 59, Hrvat, državljan Republike Hrvatske, pismen, SSS, drvoprerađivač, nezaposlen, bez imovine, neoženjen, bez djece, vojsku služio u bivšoj JNA 1988/89. god. u Baru, vodnik HV, vodi se u vojnoj evidenciji Ureda za obranu Osijeku, kao pripadnik HV sudjelovao u Domovinskom ratu od 1991. god. do 1995. god., odlikovan, osuđivan, ne vodi se drugi kazneni postupak,

temeljem čl. 354. toč. 3. ZKP

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

da je:

dana 11. prosinca 1991. godine u večernjim satima, u Paulinom Dvoru, postupajući protivno odredbama članka 3. stavka 1. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. g. te članka 48. i 51. stavka 1., 2. i 3. Dopunskog protokola ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. god. o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba (Protokol I) od 08. lipnja 1977. god., tijekom obrane toga i okolnih sela od oružanih napada tzv. JNA i njoj pridruženih paravojnih postrojbi pobunjenog lokalnog srpskog stanovništva u zajedničkoj agresiji na Republiku Hrvatsku, kao pripadnik 2. pješačke čete 1. bojne 130. brigade Hrvatske vojske, zajedno s opt. Nikolom Ivankovićem i više nepoznatih osoba, nakon što su u gostionici u selu Vladislavcima čuli da je preminuo njihov ranjeni suborac Ilija Ravnjak, dogovorili se da odu u Paulin Dvor i iz odmazde zbog gubitka toga suborca ubiju tamošnje mještane srpske narodnosti, naoružani automatskim puškama i ručnim bombama, ukrcali se u osobno vozilo oznake «VW Caddy» i dovezli se njime do Paulinog Dvora, pa su došavši do kuće Andrije Bukvića u Glavnoj ulici br. 52, znajući da u njoj zbog neposredne ratne opasnosti zajednički boravi više civilnih osoba srpske narodnosti, ušli u kuću i uvjerivši se da su tamo civili koje su tražili, rafalnom paljbom iz automatskih pušaka i bacanjem aktiviranih ručnih bombi u prostorije u kojima su civili bili smješteni, usmrtili Milana Labusa, Spasoju Milovića, Boju Grubišić, Božidara Sudžukovića, Bosiljku Katić, Dragutina Kečkeša, Boška Jelića, Milana Katića, Dmitra Katića, Draginju Katić, Vukašina Medića, Darinku Vujnović, Anđu Jelić, Milicu Milović, Petra Katića, Jovana Gavrića, Milenu Rodić i Mariju Sudžuković,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme rata ubijao civilno stanovništvo,

čime bi počinio kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava – ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120 st. 1. OKZ RH.

Temeljem čl. 123. st.1. ZKP troškovi kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 5. ZKP, u odnosu na opt. Enesa Viteškića, te nužni izdaci opt. Enesa Veškića i nužni izdaci i nagrada njegovog branitelja, padaju na teret proračunskih sredstava.

Obrazloženje

Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku, u uvodu označenom optužnicom, koja je djelomično (u dijelu koji se odnosi na činjenični opis djela) izmijenjena na ročištu za glavnu raspravu od 05. travnja 2004. god., optužilo je Nikolu Ivankovića iz Belog Manastira i Enesa Viteškića iz Vladislavaca, zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH.

Optuženici Nikola Ivanković i Enes Viteškić, sukladno odredbi čl. 320. st. 3. ZKP, izjasnili su se da se ne smatraju krivim.

U dokaznom postupku izvedeni su dokazi ispitivanjem svjedoka Franka Križmana, Zdravka Andrića, Dragutina Lizaka, Ante Pranjica, Ivica Šimičića, Živka Katića, Stane Pokrajac, Ivana Delije, Antona Jelenića, Josipa Smolčića, Vladimira Burića, Željka Petrovickog, Josipa Urbana, Nikole Huđina, Ivana Čoline, Ivana Švabelja, Zdravka Vinogradca, Stjepana Čango, Josipa Pavlinušića, Franje Kovačevića, Ladislava Bognara, Radoslava Milovića, Savke Katić, Dragomira Lapčevića, Mladena Pavlovskog, Daria Horvata, Željka Nađa, Stjepana Husnjaka, Karla Gorinška, Petra Pavkovića, Darka Bobete, Slavka Kita, Davora Dobutovića, Ivica Jelenića, Zvonimira Kečkeša, Pave Kečkeša, Franje Pranjica, Gorana Sekereša, Peje Čosića, Antuna Ivankovića, Damira Oreškovića, Josipa Aračića, Željka Bradarića, Ivica Bradarića, Obrada Simića, Josipa Maleša, Nevenke Čanadić, Mirjane Tepšić, Đurđice Ratković, Ivana Babića, Josipa Sića, Dražena Aračića, Mate Gedžića, Zvonimira Valentekovića, Darka Ropca, Miroslava Gicia, Živka Mijića, Vljaka Petrovića, Borisa Dumenčića i Josipa Ugljika, čitanjem (uz suglasnost stranaka) iskaza svjedoka Velimira Gavrilovića i Vide Kulaš, sudsko-medicinskim vještačenjem po vještaku prof. dr. sc. Davoru Strinoviću, balističkim vještačenjem po vještaku Vedranu Nuiću dipl. ing., psihijatrijskim vještačenjem po vještaku neuropsihijatru prof. dr. sc. Nikoli Mandiću, čitanjem, odnosno kratkim usmenim izlaganjem izvješća o uhićenju i privođenju od 13. rujna 2002. god. (listovi 7-12/I), rješenja ovog suda od 14. rujna 2002. god. br. Kir-1162/02., «izvještaja» od 11. prosinca 1991. god. (list 87/I), «radnog naloga» (list 88/I), dnevnika događaja za 11./12. prosinca 1991. god. (list 90/I), dopisa «zapovjedništvu 101. brigade Beketinci» (listovi 99-100/I), dopisa Ministarstva obrane RH od 07. prosinca 1991. god., rješenja ovog suda od 16. rujna 2002. god. br. Kio-289/02., potvrde o visini dohotka od 18. rujna 2002. god. (na ime Nikola Ivanković), potvrde o visini dohotka od 23. rujna 2002. god. (na ime Enes Viteškić), rješenja ovog suda od 10. listopada 2002. god. br. Kv-299/02., zapisnika ovog suda o ekshumaciji posmrtnih ostataka od 15. listopada 2002. god. br. Kio-289/02., zapisnika Sekcije br. 409/2002. KB Osijek, zapisnika ovog suda od 06. studenoga 2002. god. br. Kio-289/02., rješenja ovog suda od 11. prosinca 2002. god. br. Kv-355/02., rješenja ovog suda od 11. veljače 2003. god. br. Kv-28/03., izvješća DNA laboratorija Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku od 10. veljače 2003. god., zapisnika o ekshumaciji od 13. svibnja 2002. god. (u spisu br. Kio-1048/02.), rješenja ovog suda od 13. ožujka 2003. god. br. Kv-66/03., rješenja ovog suda od 20. svibnja 2003. god. br. Kv-154/03., rješenja ovog suda od 22. srpnja 2003. god. br. Kv-226/03., zapisnika o vještačenju Centra za krim. vještačenja «Ivan Vučetić» Zagreb od 06. kolovoza 2003. god., rješenja ovog suda od 25. rujna 2003. god. br. Kv-277/03., rješenja ovog suda od 28. studenoga 2003. god. br. Kv-334/03., rješenja ovog suda od 20. veljače 2004. god. br. Kv-40/04., izvotka iz kaznene evidencije na ime Nikola Ivanković i izvotka iz kaznene evidencije na ime Enes Viteškić te uvidom u fotodokumentaciju očevida br. OU-97/2002., OU-1/2002., OU-70/2002., OU-754/2002., OU-167/2002. i fotoelaborate i izvješća o obdukcijama Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu (listovi 265-953/III-VI i 1171-1258/IX).

Odbijeni su prijedlozi optužbe da se kao svjedok ispita Novica Sudžuković «o okolnostima koje je zatekao u selu, tj. o prisutnosti ili ne ostalih seljana Paulinog Dvora koje smo imali prilike ispitivati kao svjedoke u ovom kaznenom postupku», jer se odnosi na zakonom zabranjeni način pribavljanja dokaza (nije sporno, s obzirom na navode zastupnika javne optužbe prilikom predlaganja izvođenja ovog dokaza, da je, prije predlaganja da ga se ispita kao svjedoka, Novica Sudžuković, kao javnost, bio nazočan na ročištima za glavnu raspravu u ovom kaznenom postupku), odnosno da su činjenice koje bi prema prijedlogu trebalo utvrditi ili već utvrđene ili nisu važne za odlučivanje (čl. 322. st. 4. toč. 1. i 2. ZKP) i da se pročita zapisnik o ispitivanju Velimira Gavrilovića kao svjedoka, sačinjen kod

Okružnog suda u Šapcu dana 10. studenoga 1994. god., jer se odnosi na zakonom zabranjeni način pribavljanja dokaza, odnosno jer je nejasan (čl. 322. st. 4. toč. 1. i 4. ZKP).

Rješenjem ovog suda (raspravnog vijeća) od 09. lipnja 2003. god. br. K-18/03. (listovi 1458-1459/XI), odbijen je prijedlog opt. Enesa Viteškića, po branitelju, da se iz spisa predmeta izdvoje zapisnici o ispitivanju svjedoka Ivana Delije, Antona Jelenića, Josipa Smolčića, Vladimira Burića, Željka Petrovickog, Josipa Urbana, Nikole Huđina, Ante Pranjčića, Dragutina Lizaka, Ivica Šimičića, Živka Katića, Stane Pokrajac, Franka Križmana i Zdravka Andrića, jer da su navedeni svjedoci ispitani bez branitelja i mogućnosti da okrivljenik bude nazočan njihovom ispitivanju, iako se radi o kaznenom djelu za koje je obvezna obrana po branitelju i jer su ispitani protivno odredbama čl. 184., 185. i 186. ZKP, njihovo ispitivanje po istražnom sucu izvršeno je kao hitna istražna radnja, a nije bilo nikakve opasnosti od odgode takvog ispitivanja.

Iz podataka u spisima predmeta ovog suda br. Kir-1070/02., Kir-1053/02., Kir-1119/02., Kir-1109/02. i Kir-1048/02., koji su priloženi spisima ovog predmeta (K-18/03.), proizlazi da su navedene osobe, na prijedlog državnog odvjetnika za poduzimanje istražne radnje, koji se temeljio na odredbi čl. 185. st. 1. KZ, jer je počinitelj kaznenog djela bio nepoznat, ispitane kao svjedoci po istražnom sucu prije donošenja rješenja o provođenju istrage, dakle, u tzv. predistražnom postupku. Sukladno odredbi čl. 185. st. 1. ZKP, u slučaju kada je počinitelj kaznenog djela nepoznat, državni odvjetnik može zatražiti da pojedine istražne radnje poduzme istražni sudac. Nesporno je da je ispitivanje svjedoka istražna radnja (odnosno, jedna od istražnih radnji). Pri tome, nije nužno da postoji opasnost od odgode izvođenja navedne istražne radnje (ispitivanja svjedoka), kao što je to predviđeno odredbama čl. 184. i čl. 186. ZKP. Prema odredbi čl. 185. st. 1. ZKP, kao razlog da državni odvjetnik hitnu istražnu radnju ispitivanja svjedoka u tzv. predistražnom postupku predloži, može biti i svrsishodnost da se neka osoba ispita kao svjedok pred istražnim sucem i prije pokretanja kaznenog postupka. Nesporno je, da je istražni sudac prihvatio prijedlog državnog odvjetnika za poduzimanje hitne istražne radnje, ispitivanja naprijed navedenih osoba kao svjedoka.

Iz navedenog, dakle, proizlazi da su predmetne hitne istražne radnje, ispitivanje svjedoka Ivana Delije, Antona Jelenića, Josipa Smolčića, Vladimira Burića, Željka Petrovickog, Josipa Urbana, Nikole Huđina, Ante Pranjčića, Dragutina Lizaka, Ivica Šimičića, Živka Katića, Stane Pokrajac, Franka Križmana i Zdravka Andrića, izvršene u skladu sa zakonom, konkretno odredbi čl. 185. st. 1. ZKP, pa da se, dakle, radi o pravno valjanim dokazima. Ovdje treba istaknuti, da čak i u slučaju osnovanosti navoda iz prijedloga za izdvajanje, da nisu bili ispunjeni zakonski uvjeti, da se navedeni svjedoci ispituju u tzv. predistražnom postupku, nego da ih je trebalo ispitati u istražnom postupku, iako ovaj sud iz naprijed navedenih razloga, kao što je navedeno, smatra suprotno, da su ovi bili ispunjeni, da okolnost, da branitelj i optuženik nisu bili nazočni istražnoj radnji ispitivanja svjedoka, sama za sebe još ne oduzima dokaznu vrijednost provedenoj istražnoj radnji ispitivanja svjedoka. Nesporno je da je u ovom kaznenom predmetu obrana optuženika bila obvezatna, zbog visine zapriječene kazne za djelo, za koje se ovi terete (kazna zatvora od 20 godina), već pri njihovom prvom ispitivanju (čl. 65. st. 1. ZKP). Međutim, obvezatnost, cijeneći je s aspekta pravilnosti dokaza, relevantna je isključivo za provođenje istražne radnje ispitivanja okrivljenika i nema utjecaja na pravilnost provođenja drugih istražnih radnji (konkretno ispitivanja svjedoka). Isto tako, povreda odredaba kaznenog postupka (o pozivanju branitelja i okrivljenika da budu nazočni istražnoj radnji ispitivanja svjedoka) koja nije učinjena u fazi pripremanja ili u tijeku glavne rasprave ili pri donošenju presude ne može predstavljati bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 3. ZKP.

Opt. Nikola Ivanković ne priznaje počinjenje kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, a brani se da je od listopada 1991. god. bio pripadnik 130. brigade HV, da je obavljao dužnost vozača pri zapovjedništvu koje je imalo sjedište u Osnovnoj školi u Vladislavcima, da je vozio vozila «TAM-5000» i «Caddy» kojima je prevozio hranu ili smjene na položaje i da mu je neposredni zapovjednik bio Anto Pranjić. Sjeća se da je dana 11. prosinca 1991. god. vozio večeru te iza 17,30 sati zbog prehlade otišao leći, a spavao u spomenutoj školi. Nije bio pod utjecajem alkohola, te ga noći nije nitko budio, a ujutro je vozio doručak. Toga 12. prosinca 1991. god. po dogovoru s bratom te s Josipom Pavelićem i njegovom djevojkom trebao je otići u Đakovo, ali je Josip Pavelić stradao u prometnoj nezgodi, pa mu je poslije podne išao u posjet u bolnicu u Osijek. Zbog toga se događaja i sjeća 11. i 12. prosinca 1991. god. U svezi s događajem u Paulinom Dvoru (inkriminiranim događajem) poznato mu je da je održan jedan sastanak u školi u Vladislavcima, na kojemu je bilo puno prisutnih, pa i on, pripadnik SIS-a Grošelji ispitivao ih je znaju li što god o ubojstvu civila, no njega nitko ništa nije pitao, niti je on išta na tom sastanku rekao. Ništa drugo mu o ubojstvu civila u Paulinom Dvoru nije poznato, nego ono što se kasnije počelo pričati. Neposredno nakon tog događaja nije kontaktirao s vojnim policajcem Antonom Jelenićem, ne sjeća se da su na spomenutom sastanku u školi bili vojni policajac Ivan Delija te Josip Smolčić iz službe motrenja, s njim nitko o događaju nije obavljao nikakav razgovor i ne sjeća se da bi sa bilo kim nakon sastanka s Grošeljom išao u Našice, nego je poslije tog sastanka nastavio svoje uobičajene poslove. U siječnju 1992. god. formiran je izviđački vod u 130. brigadi HV te se on u taj vod dobrovoljno javio, a bilo je tu još šest ili sedam vojnika iz Vladislavaca. U vrijeme događaja imao je 80-85 kg težine, i nazivali su ga nadimcima Crni, Nidžo i Danguba. Prije rata često je boravio u Paulinom Dvoru, jer je tamo igrao nogomet, a i sestra mu je bila udana u Paulinom Dvoru.

Opt. Enes Viteškić ne priznaje počinjenje kaznenog djela koje mu se stavlja na teret, a brani se opisujući svoj ratni put u 130. brigadi HV, ratna zbivanja na području Vladislavaca i Paulinog Dvora, svoje suborce pa i one poginule, među kojima i Iliju Ravnjaka, no brani se da nije sudjelovao u počinjenju ubojstva u Paulinom Dvoru, niti u skupljanju mrtvih i odvoženju iz Paulinog Dvora, da nikada nije boravio na području vojarne Lug, da o stradanju civila u Paulinom Dvoru nikada nije imao neke razgovore s vojnom policijom i SIS-om, da je zapravo slučajem 13. prosinca 1991. god. u hotelu u Našicama zatekao neke vojne policajce i častio ih, a da je za slučaj Paulinog Dvora saznao putem javnog tiska.

Notorna (općepoznata) je činjenica da je, u vrijeme inkriminiranog događaja (11. prosinca 1991. god.) bila u tijeku agresija tzv. JNA i njoj pridruženih paravojnih postrojbi pobunjenog dijela lokalnog srpskog stanovništva na Republiku Hrvatsku, odnosno na njezine pojedine dijelove, pa tako i na Istočnu Slavoniju, gdje se nalazi mjesto Paulin Dvor. Nisu sporne činjenice, a iste proizlaze i iz izvedenih dokaza da je selo Paulin Dvor početkom prosinca 1991. god. bilo uz samu crtu bojišnice, da su obrambene položaje na bojišnici i u selu držali pripadnici Hrvatske vojske (HV), a da su se svakodnevno odvijale oružane aktivnosti. Iz iskaza više ispitanih svjedoka, npr. Stane Pokrajac, Vide Kulaš, Velimira Gavrilovića, Borisa Dumenčića i Karla Gorinška proizlazi da je svim sudionicima tadašnjih ratnih zbivanja u Paulinom Dvoru bilo poznato da su preostali stanovnici Paulinog Dvora bili grupirani u svega nekoliko kuća, s tim da je najviše civila bilo smješteno u kući Andrije Bukvića, u Ul. Glavna br. 52. Svj. Karl Gorinšek je iskazao, da je takva mjera inače u ratu sastavni dio postupka u borbenoj zoni, a da se to radi i zbog sigurnosti civila i zbog potrebe da vojska lakše nadzire teren. Iz iskaza svjedoka Stane Pokrajac, Vide Kulaš i Velimira Gavrilovića proizlazi da su Milan Labus, Spasoja Milović, Boja Grubišić, Božidar Sudžuković, Bosiljka Katić, Dragutin Kečkeš, Boško Jelić, Milan Katić, Dmtar Katić,

Draginja Katić, Vukašin Medić, Darinka Vujnović, Anđa Jelić, Milica Milović, Petar Katić, Jovan Gavrić, Milena Rodić i Marija Sudžuković bili smješteni u navedenoj kući Andrije Bukvića. Iz iskaza svjedoka Stane Pokrajac, Josipa Urbana, Vide Kulaš, Zdravka Andrića, Antona Jelenića, Josipa Smolčića, Borisa Dumenčića i Velimira Gavrilovića proizlazi da je dana 11. prosinca 1991. god., u večernjim satima, došlo do oružanog napada na navedne civile koji su se nalazili u kući Andrije Bukvića, pri čemu su ovi smrtno stradali. Smrtno stradali civili bili su srpske nacionalnosti, osim Dragutina Kečkeša koji je bio mađarske nacionalnosti.

Iskazi navedenih svjedoka (glede navedenih činjenica) ocijenjeni su kao vjerodostojni (istiniti) jer su suglasni, jer nisu utvrđene okolnosti koje bi dovele u sumnju njihovu objektivnost i jer na njihovu vjerodostojnost upućuju i ostali izvedeni dokazi (prvenstveno tzv. materijalni dokazi).

Iz zapisnika o ekshumaciji, nalaza i mišljenja sudsko-medicinskog vještaka prof. dr. sc. Davora Strinovića, nalaza i mišljenja vještaka za balistiku Vedrana Nuića, dipl. ing., fotodokumentacije očevida, izvješća DNA laboratorija Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Zagreb, fotoelaborata i izvješća o obdukcijama Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku u Zagrebu, proizlazi da su, na području Rizvanuše kod Gospića i na mjesnom groblju u Trpinji, pronađeni posmrtni ostaci više osoba, i to na području Rizvanuše kod Gospića, posmrtni ostaci Milana Labusa, Spasoja Milovića, Boje Grubišić, Božidara Sudžukovića, Bosiljke Katić, Dragutina Kečkeša, Boška Jelića, Milana Katića, Dmitra Katića, Draginje Katić, Vukašina Medića, Anđe Jelić, Milice Milović, Petra Katića, Jovana Gavrića, Milene Rodić i Marije Sudžuković, a na mjesnom groblju u Trpinji, posmrtni ostaci Darinke Vujnović, dakle, ukupno 18 osoba. Smrt navedenih osoba je bila nasilna, a uzrok smrti su strijelne ili eksplozivne ozljede glave i ostalih dijelova tijela. Ovdje treba istaknuti da iako iz nalaza i mišljenja sudsko-medicinskog vještaka, pored ostalog, proizlazi da nije bilo moguće utvrditi uzrok smrti Milene Rodić, kod koje je utvrđen prijelom u predjelu desne natkoljenice, da iz činjenice da se i ova, zajedno s naprijed navedenim osobama, inkriminirane zgone, nalazila u kući Andrije Bukvića i da su (i) njezini posmrtni ostaci ekshumirani na području Rizvanuše kod Gospića, kao neosporan se nameće zaključak da je i njezina smrt nasilna, da su uzrok (i) njezine smrti strijelne ili eksplozivne ozljede. Sredstva kojim su zadane ozljede uslijed kojih je nastupila smrt naprijed navedenih osoba, su vatreno oružje i minsko-eksplozivna sredstva (ručne bombe).

Nalazi i mišljenje sudsko-medicinskog vještaka i vještaka za balistiku u cijelosti su prihvaćeni jer su dani po visokostručnim osobama, u skladu s pravilima struke, a ni stranke na ove nisu imale primjedbi. Autentičnost, u smislu njihove sadržajne istinitosti, navedenih isprava nije dovedena u sumnju (nije bilo primjedbi na iste). Za napomenuti je da u sumnju nije dovedena autentičnost ni ostalih isprava koje su pročitane i u koje je izvršen uvid u dokaznom postupku.

Svj. Josip Urban iskazao je, da je, u vrijeme inkriminiranog događaja, bio pripadnik 107. brigade HV i da se kao stražar nalazio na ulazu u Paulin Dvor. Kratko vrijeme prije nego što će čuti pucnjavu i eksplozije u Paulin Dvor ušlo više muškaraca, njih oko 8, koji su bili uniformirani, a samo jedan je bio u civilu, a koji su mu rekli: «Idemo napraviti malo reda, tu ima Srba!». Jedan od njih je ostao pored njega, a ostali su ušli u selo.

Iz iskaza svj. Borisa Dumenčića proizlazi, da je liječnik, a u vrijeme inkriminiranog događaja, u Paulinom Dvoru se nalazio kao zapovjednik sanitetske desetine 3. bataljuna 107.

brigade HV. Nedugo nakon što je čuo pucnjavu i eksplozije, prišlo nekoliko vojnika, njih 3 do 5, uz još po koju siluetu u njihovoj pozadini, koji su rekli: «da su oni došli osvetiti svog suborca koji je umro tu ili prethodnu večer u KB u Osijeku».

Iz nalaza i mišljenja vještaka za balistiku proizlazi, (i) da su dostavljeni artefakti ispaljeni iz najmanje jednog od mogućih 17 oružja u cal. 7,62 mm x 39 (i to najvjerojatnije iz automatskih pušaka tipa «Kalašnjikov», iz poluautomatskih pušaka marke «Crvena zastava» M 59/66, u cal. 7,62 mm x 39, ili puškomitraljeza marke «Crvena zastava» M 70B1 u cal. 7,62 mm x 39), iz najmanje jednog od mogućih 5 oružja cal. 7,9 mm x 57, iz najmanje jednog od moguća dva poluatomatska ili automatska pištolja marke «CZ» u cal. 7,65 mm i najmanje jednog od moguća dva minsko-eksplozivna sredstva RB (ručna bomba) M 75, da je dakle, u navedene civile pucano iz različitih vrsta oružja, a uporabljena su i minsko-eksplozivna sredstva.

Iskazi svjedoka Josipa Urbana i Borisa Dumenčića, glede navedenih činjenica, ocijenjeni sud kao vjerodostojni jer su svjedočili o činjenicama koje su neposredno opažali, jer nisu utvrđene okolnosti koje bi dovele u sumnju njihovu objektivnost, jer su okolnosni (precizno su opisali činjenice o kojima su svjedočili), što njihove iskaze čini uvjerljivim i jer na vjerodostojnost njihovih iskaza upućuju i ostali izvedeni dokazi (tzv. materijalni tragovi – dokazi, a na kojim se temelje nalaz i mišljenje vještaka za balistiku). Već su naprijed navedeni razlozi zbog kojih su nalaz i mišljenje vještaka za balistiku u cijelosti, pa dakle i glede navedenih činjenica, prihvaćeni.

Po mišljenju ovog suda ovdje se ne radi o običnom zbroju činjenica – indicija, nego o tzv. sustavu činjenica – indicija (zatvorenom krugu činjenica – indicija) koje su tako međusobno povezane da isključuju svaku drugu mogućnost osim one da je u usmrćenju navedenih civila sudjelovalo više osoba. *

Sporna je (odlučna) činjenica, da li su se među osobama koje su sudjelovale u usmrćenju navedenih civila nalazili (i) optuženici Nikola Ivanković i Enes Viteškić, kao što to tvrdi optužba, ili se ovi među njima nisu nalazili, kao što to tvrdi obrana, materijalna i formalna (preko branitelja). U nedostatku tzv. neposrednih dokaza, optuženici su porekli počinjenje kaznenog djela za koje se optužuju, a svjedoci koji su ispitani u dokaznom postupku nisu imali neposrednih saznanja o inkriminiranom događaju, nisu bili njegovi očevici, navedena sporna (i odlučna) činjenica također je utvrđivana tzv. posrednim dokazima, činjenicama – indicijima.

Svj. Josip Urban iskazao je, (i) da su se onih oko 8 muškaraca (od kojih je samo jedan bio u civilu), a koji su mu rekli: «Idemo napraviti malo reda, tu ima Srba!», do ulaza u selo, do njegovog stražarskog mjesta, dovezli vozilom «Caddy» (u zapisniku o ispitivanju ovog svjedoka od 13. rujna 2002. god. br. Kir-1119/02., očitom omaškom u pisanju, navedeno je da se «radilo o vozilu izgleda poput Candy»). Vozača je opisao kao osobu u dobi od oko 35 godina, a ostale, koji su bili s njim (vozačem) u grupi, opisao je kao «vidno mlađe negdje oko 20 godina». Nije sporno da je Nikola Ivanković rođen 27. svibnja 1959. god., da je, dakle, u vrijeme inkriminiranog događaja, bio u dobi od 32,5 godina, da je, bio pripadnik 130. brigade HV i da je kao takav bio zadužen vozilom «Caddy», kojim je prevozio hranu za potrebe vojske.

Iz iskaza svj. Ante Pranjčića u tzv. predistražnom postupku (na zapisniku od 26. kolovoza 2002. god. br. Kir-1053/02.), jer je tada naveo neke činjenice koje nije naveo na

glavnoj raspravi, proizlazi da je, u vrijeme inkriminiranog događaja, bio zapovjednik 2. satnije 1. bojne 130. brigade HV, kojoj su pripadali i optuženici Nikola Ivanković i Enes Viteškić. Kada je dana 11. prosinca 1991. god. došao u zapovjedništvo 130. brigade HV, a koje je bilo smješteno u zgradi osnovne škole u Vladislavcima, tamo je zatekao pripadnike 2. voda Peju Ćosića i Ivicu Jelenića kako nose sanduk sa streljivom. Ivica Jelenić mu je u jednom trenutku rekao: «Pokokali smo sve Srbe». Upitao je Ivicu Jelenića: «Gdje?», a onda mu je ovaj odgovorio: »Pokokali smo sve Srbe u Paulin Dvoru.«. Nakon što se iz Paulinog Dvora vratio u Vladislavce, osobno se uvjerivši u istinitost dobivene informacije o ubojstvu civila u Paulinom Dvoru, u kući Andrije Bukvića, zapovjednik voda Vojne policije 130. brigade HV Ivan Delija, naložio je uhićenje Nikole Ivankovića i njegovo odvođenje na ispitivanje u zapovjedništvo Vojne policije u Bektince.

Svj. Anton Jelenić u tzv. predistražnom postupku (na zapisniku od 05. rujna 2002. god. br. Kir-1109/02.) iskazao je, da je kao vojni policajac u vodu Vojne policije 130. brigade HV, došao na mjesto inkriminiranog događaja i vidio da opt. Nikola Ivanković i «Zijo», nesporno je da je to nadimak za opt. Enesa Viteškića, u kamion utovaruju mrtve. Kada se iz Paulinog Dvora vratio u Vladislavce i došao u zgradu osnovne škole, ovdje je pronašao Nikolu Ivankovića kako spava, bio je vidno alkoholiziran i priveo ga je u zapovjedništvo Vojne policije (u Bektincima). Sljedećeg dana, nakon noći kada su pokopane žrtve, vozio je svog zapovjednika Ivana Deliju na sastanak u zgradi škole u Vladislavcima, a koji sastanak je vodio Mirko Grošelj, načelnik Centra SIS-a Osijek. Nakon sastanka, Ivan Delija, koji je bio na tom sastanku, mu je ispričao da su na tom sastanku počinitelji Mirku Grošelju priznali da su počinili ubojstvo.

Iskazom na glavnoj raspravi svj. Anton Jelenić djelomično je odstupio od iskaza kojeg je dao u tzv. predistražnom postupku, jer je na glavnoj raspravi iskazao da ne zna razlog privođenja opt. Nikole Ivankovića, da li je to bilo njegovo pijanstvo ili nešto drugo.

Svj. Ivan Delija iskazao je, da je, u vrijeme inkriminiranog događaja, bio zapovjednik voda Vojne policije 130. brigade HV. Između 8 do 10 vojnika koje je po naređenju Mirka Grošelja na sastanak, u zgradi osnovne škole u Vladislavcima, doveo njihov zapovjednik Anto Pranjčić, on je poznao Nikolu Ivankovića i osobu s nadimkom «Zijo».

Iz iskaza svj. Josipa Smolčića u tzv. predistražnom postupku (na zapisniku od 05. rujna 2002. god. br. Kir-1109/02.), jer je tada naveo neke činjenice koje nije naveo na glavnoj raspravi, proizlazi da je, nakon inkriminiranog događaja, kao zapovjednik službe motrenja i obavješćivanja u Vladislavcima, bio na sastanku u zgradi osnovne škole u Vladislavcima. To se dogodilo tako što je, dok se nalazio ispred prostorije u kojoj se održavao sastanak, čuo kako Mirko Grošelj (načelnik Centra SIS-a Osijek) viče: «Idioti, kreteni, treba vas sve pobiti i povješati». U jednom trenutku Mirko Grošelj obratio mu se riječima: «Smole, dođi da čuješ što su ovi napravili». Kada je na ovaj poziv Mirka Grošelja ušao u prostoriju u kojoj se održavao sastanak, u ovoj je vidio Antu Pranjčića, vojne policajce i 7 do 10 gardista, pripadnika HV, koji sjede, a kojima se ovaj tj. Mirko Grošelj i obraća. Nakon toga Grošeljeva obraćanja, podigao se «Danguba» (nije sporno da je to nadimak opt. Nikole Ivankovića), i zamolio da prije nego što odu na prvu crtu bojišnice, a to je bila pumpa kod Paulinog Dvora, kao kaznu za ono što su počinili, da se njemu i toj grupi gardista odobri odlazak na jednu večeru, odnosno u disco u Našice.

Svj. Petar Pavković iskazao je, da je, u vrijeme inkriminiranog događaja, bio načelnik SIS-a 130. brigade i da je u tom svojstvu bio nazočan sastanku u zgradi osnovne škole u

Vladislavcima, na koji je dovedena grupa od 5 do 6 pripadnika Hrvatske vojske, kada je on za tu grupu čuo da su otišli u Paulin Dvor iz osвете poubijali civile. Iz te dovedene grupe, on je poznavao samo Nikolu Ivankovića.

Iskazi svjedoka Josipa Urbana, Ivana Delije i Petra Pavkovića, glede navedenih činjenica, ocijenjeni su kao vjerodostojni (istiniti) jer su svjedočili o činjenicama koje su neposredno opažali, jer su određeni i jer nisu utvrđene okolnosti koje bi dovele u sumnju njihovu objektivnost. Kao vjerodostojno ocijenjeno je ono što su, glede navedenih činjenica, svjedoci Anto Pranjić, Anton Jelenić i Josip Smolčić iskazali u tzv. predistražnom postupku jer su iskazivali o činjenicama koje su neposredno opažali, njihovi iskazi su okolnosni (sadrže precizan i detaljan opis činjenica koje su opažali) što ih čini uvjerljivim i jer, ili uopće nisu dali razloge za izmjenu iskaza (svj. Anton Jelenić) ili su razlozi koje su dali (svjedoci Anto Pranjić i Josip Smolčić) ocijenjeni kao neuvjerljivi. Svj. Anto Pranjić naveo je, da je kod istražnog suca govorio o onome što je čuo iz pričanja, da je mislio da sa istražnim sucem vodi samo nekakav neformalni razgovor i da nije znao da će sadržaj tog razgovora biti upisan u zapisnik, dok je svj. Josip Smolčić naveo da s obzirom na protek vremena od inkriminiranog događaja, on zapravo više nije siguran da li je bilo onako kako je ranije iskazao ili onako kako je iskazao na glavnoj raspravi.

Za napomenuti je da nije izvršena ocjena iskaza ostalih (osim onih naprijed navedenih) svjedoka koji su ispitani u dokaznom postupku, zbog toga što iz iskaza tih svjedoka proizlazi, da činjenice o kojima su ovi svjedočili, ili nisu sporne ili nisu važne za ovaj kazneni postupak.

Ovaj sud smatra da se, glede opt. Nikole Ivankovića, ne radi o običnom zbroju činjenica – indicija, nego o tzv. sustavu (zatvorenom krugu) činjenica – indicija koje su tako međusobno povezane da isključuju svaku drugu mogućnost osim one, da je opt. Nikola Ivanković inkriminirane zgrade, zajedno s još nekoliko (za sada) nepoznatih osoba, ispaljivanjem hitaca iz automatskih pušaka i pištolja te bacanjem aktiviranih ručnih bombi, sudjelovao u usmrćenju navedenih civila, da je, dakle, bilo dovoljno dokaza, unatoč činjenici da očevid na mjestu inkriminiranog događaja nije izvršen (a kojom procesnom radnjom su mogli biti pribavljeni dodatni tzv. materijalni dokazi, npr. čahure ispaljenih metaka, koji su pouzdaniji od tzv. personalnih dokaza), za pozitivno utvrđenje navedene sporne i odlučne činjenice.

Samo na taj način, zaključkom da je (i) opt. Nikola Ivanković sudjelovao u usmrćenju navedenih civila, mogu se objasniti, s obzirom na pravila logike i općeg ljudskog iskustva, naprijed navedene (i utvrđene) činjenice – indiciji, da je upravljao automobilom kojim su se do ulaza u Paulin Dvor dovezli oni koji su se uputili prema kući Andrije Bukvića, da bi se ubrzo nakon toga iz tog pravca čula pucnjava i eksplozije, da u kamion utovaruje mrtve civile, da je ubrzo nakon inkriminiranog događaja uhićen i odveden u zapovjedništvo vojne policije i da se na sastanku koji se, ubrzo nakon inkriminiranog događaja, održavao u zgradi osnovne škole u Vladislavcima i koji je vodio načelnik Centra SIS-a Osijek Mirko Grošelji, a na kojem se ovaj (Mirko Grošelji) grupi gardista (pripadnika HV) koji su sjedili, a među njima i opt. Nikola Ivanković, obratio i riječima: «Idioti, kreteni, treba vas sve pobiti i povješati», u jednom trenutku, podigao opt. Nikola Ivanković, a ne netko drugi, i zamolio da im se, prije nego što odu na prvu crtu bojišnice, odobri odlazak na večeru odnosno u disco, u Našice.

Iskaz opt. Nikole Ivankovića, da u vrijeme inkriminiranog događaja, a ni kratko vrijeme nakon toga, nije bio na mjestu događaja (obrana tzv. alibiem), pa da zbog toga nije ni mogao počinuti djelo za koje se optužuje, ovaj sud ocjenjuje kao njegovu konstrukciju

sračunatu u pravcu izbjegavanja vlastite kaznenopravne odgovornosti za učinjeno. Očit je naime, interes Nikole Ivankovića da, kao optuženik, svoju obranu podesi na način da pokuša izbjeći kaznenopravnu odgovornost za učinjeno. Iz navedenog proizlazi, da nisu osnovani ni navodi formalne (preko branitelja) obrane, da opt. Nikola Ivanković nije počinio djelo za koje se optužuje, jer da je Ilija Ravnjak umro tek 14. prosinca 1991. god., dakle nakon inkriminiranog događaja, a da su u to vrijeme, značajne gubitke u ljudstvu osim 130. brigade HV, kojoj je ovaj pripadao, imale i druge brigade HV (101. zagrebačka, 107. valpovačka, 132. našička i 106. osječka), a koje su se kao i 130. brigada, nalazile na području Paulinog Dvora. Naime, navedene okolnosti nemaju ono značenje koje im neosnovano pokušava dati formalna obrana. Pri tome treba istaknuti, da iako informacija o smrti Ilije Ravnjaka, koju su opt. Nikola Ivanković i (za sada) nepoznati (su)počinitelji dobili, u trenutku kada su je dobili, nije bila istinita, da su ovi, očito ne znajući za njezinu neistinitost, smatrali da je istinita, a koja informacija ih je potaknula na, naprijed navedeno, postupanje.

Glede opt. Enesa Viteškića, ovaj sud smatra da se ipak radi o običnom zbroju činjenica – indicija, a ne o tzv. sustavu (zatvorenom krugu) činjenica – indicija, koje bi bile tako međusobno povezane da bi bila isključena svaka druga mogućnost osim one da je (i) ovaj, kako to navodi optužba, rafalnom paljbom iz automatske puške i bacanjem aktiviranih ručnih bombi, sudjelovao u usmrćenju navedenih civila, da dakle, nije bilo dovoljno dokaza da bi (i) ovaj postupao na navedeni način. Naime, da bi se neka odlučna činjenica mogla uzeti kao dokazana, njezino postojanje mora biti utvrđeno kao potpuno izvjesno. Utvrđene činjenice – indiciji, da je, zajedno s opt. Nikolom Ivankovićem, sudjelovao u utovaru mrtvih tijela u kući i dvorištu Andrije Bukvića i da je na navedenom sastanku u zgradi škole u Vladislavcima koji je vodio Mirko Grošelj, sjedio, zajedno s opt. Nikolom Ivankovićem, u grupi pripadnika HV, kojim se ovaj (Mirko Grošelj), obraćao i riječima: «Idioti, kreteni, treba vas sve pobiti i povješati», upućuju na zaključak da je čak vjerojatnije da je (i) opt. Enes Viteškić sudjelovao u usmrćenju civila u kući Andrije Bukvića, nego da u tome nije sudjelovao. No međutim, sve dok neka odlučna činjenica ostaje u razini vjerojatnosti, pa čak i one visokog stupnja, ne može se smatrati utvrđenom.

Postoje četiri obilježja koja su zajednička svim kaznenim djelima i koja se moraju ispuniti da bi u konkretnom slučaju postojalo kazneno djelo: radnja (kao voljno ponašanje čovjeka), biće kaznenog djela, protupravnost i krivnja. S obzirom da nije dokazano, barem ne do stupnja potpune izvjesnosti, da bi opt. Enes Viteškić ostvario jedno od općih obilježja kaznenog djela, radnju koja bi ispunila biće kaznenog djela za koje se optužuje, ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, ovaj je, temeljem čl. 354. toč. 3. ZKP, oslobođen od optužbe za isto (pod II. izreke).

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. OKZ RH, sada ratni zločin protiv civilnog pučanstva iz čl. 158. Kaznenog zakona (NN br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00. i 51/01., u nastavku: KZ), je blanketno kazneno djelo, a to znači da za njegovo postojanje nije dovoljno da počinitelj izvrši radnje pobliže opisane u zakonskom opisu, nego i da to učini «kršeći pravila međunarodnog prava». Naime, i odredba čl. 120. OKZ RH o kaznenom djelu ratnog zločina protiv civilnog stanovništva spada u Glavu XV tog Zakona, dakle među kaznena djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, pa zbog toga u svojoj biti ima blanketni karakter zato jer se naslanja na međunarodno pravo, pa tako i na Ženevsku konvenciju o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. god. i Dopunski protokol Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. god. o zaštiti nemeđunarodnih oružanih sukoba od 08. lipnja 1977. god., Protokol II. Naime, za pitanje ratnih zločina počinjenih od 1991. god. na području bivše Jugoslavije izvorom međunarodnog

prava smatraju se zajedničke odredbe triju Ženevskih konvencija od 12. kolovoza 1949. god., odredbe Dopunskog protokola II. tim konvencijama od 08. lipnja 1977. god., te Statut Međunarodnog kaznenog suda za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava na području bivše Jugoslavije.

Odredbama čl. 3. st. 1. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. god., čl. 4. st. 1. i 2. toč. a) i čl. 13. Dopunskog protokola Ženevskim konvencijama od 12. kolovoza 1949. god. o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 08. lipnja 1977. god., Protokol II, propisano je da su u slučaju oružanog sukoba koji nema međunarodni karakter zabranjeni čini nasilja protiv života i tijela, osobito sve vrste ubojstava. Oružani sukob s pobunjenicima u Republici Hrvatskoj 1991. – 1995. god., bio je, suprotno stajalištu državnog odvjetnika, nemeđunarodni sukob pa se na njega imaju primijeniti pravila Protokola II (odredba čl. 350. st. 1. ZKP propisuje, da sud nije vezan za prijedloge tužitelja o pravnoj ocjeni djela). U odredbi čl. 120. OKZ RH preuzete su, nakon ratifikacije navedenih međunarodno pravnih dokumenata, i uklopljene u domaće kazneno zakonodavstvo, također i prethodno spomenuta zabrana u ponašanju pojedinaca.

U konkretnom slučaju primjenjen je zakon koji je bio na snazi u vrijeme počinjenja kaznenog djela, a to je OKZ RH s obzirom da Kazneni zakon (NN br. 110/97., 27/98., 129/00. i 51/01.; u nastavku: KZ) koji je u međuvremenu, nakon počinjenja djela, stupio na pravnu snagu nije blaži za počinitelja (odredbom čl. 3. KZ propisano je da se prema počinitelju primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme kada je kazneno djelo počinjeno, a novi zakon samo ako je blaži za počinitelja). Ovo naime, stoga što je po novom KZ za navedeno kazneno djelo moguće izreći kaznu dugotrajnog zatvora tj. kaznu zatvora od 40 godina, a po OKZ RH, kaznu zatvora u trajanju od 20 godina (po oba ova zakona zakonski minimum kazne za navedeno kazneno djelo je pet godina zatvora).

Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH (za koje se terete optuženici Nikola Ivankovića i Enes Viteškić), čini svatko (delictum communium) onaj (dakle, bilo civilna bilo vojna osoba) tko naredi ili počini makar jednu radnju koja se navodi u zakonskom opisu toga djela. Kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, čiji zaštitni objekt su određena temeljna prava civilnog stanovništva, sadrži više modaliteta radnje izvršenja, pored ostalih, ubijanje civilnog stanovništva.

Time što je dana 11. prosinca 1991. god., dakle, u vrijeme trajanja oružanog sukoba s pobunjenicima u Republici Hrvatskoj, kao pripadnik Hrvatske vojske (130. brigade), zajedno s više (za sada) nepoznatih pripadnika Hrvatske vojske, ispaljivanjem hitaca iz automatskih pušaka, pištolja i bacanjem aktiviranih ručnih bombi sudjelovao u usmrćenju naprijed navedenih civila srpske (osim jednog) nacionalnosti, u selu Paulin Dvor, koje se u to vrijeme nalazilo uz samu liniju bojišnice, opt. Nikola Ivanković je ostvario biće kaznenog djela za koje se optužuje, ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, i to kao supočinitelj. Pri tome nije bitno da se opt. Nikola Ivanković, u vrijeme inkriminiranog događaja, nije nalazio na dužnosti (nesporna je činjenica da je postrojba kojoj je ovaj pripadao tada bila na odmoru). Bitna konzekvenca supočiniteljstva je da se svi doprinosi ostvareni u okviru zajedničkog plana, zajedničkog dogovora, uračunavaju svim ostalim počiniteljima. Naime, odredbom čl. 20. OKZ RH propisano je da ako kazneno djelo zajednički počini više osoba, sudjelovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, svaka od njih će se kazniti kaznom propisanom za to djelo. Iz navedenog proizlazi da je za postojanje supočiniteljstva potrebno da se, osim subjektivne (zajednička odluka) pretpostavke, ispuni i objektivna pretpostavka, zajedničko počinjenje djela. Iz svih (naprijed navedenih) okolnosti konkretnog slučaja,

proizlazi da se upravo o tome radi, da su opt. Nikola Ivanković i nekoliko nepoznatih pripadnika Hrvatske vojske zajednički ostvarili biće navedenog kaznenog djela (ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH).

Nisu utvrđene činjenice, a u tom pravcu nisu išli ni navodi formalne (preko branitelja) obrane, iz kojih bi proizlazio neki od zakonskih razloga za isključenje protupravnosti postupanja opt. Nikole Ivankovića (npr. krajnja nužda). To znači da je opt. Nikoli Ivankoviću bilo zabranjeno postupati na naprijed navedeni način.

Glede subjektivnog odnosa opt. Nikole Ivankovića prema počinjenom djelu, nalazom i mišljenjem vještaka neuropsihijatra prof. dr. Nikole Mandića utvrđeno je, da je opt. Nikola Ivanković tempore criminis (vrijeme počinjenja djela) mogao shvatiti značenje počinjenog djela i upravljati svojim postupcima (iako su te njegove sposobnosti bile smanjene), da je dakle, bio ubrojiv. Nalaz i mišljenje navedenog vještaka u cijelosti su prihvaćeni jer su dani po visokostručnoj osobi, na temelju izvršenog psihijatrijskog pregleda, a ni stranke na ove nisu imale primjedbi.

Kazneno djelo, ratni zločin protiv civilnog stanovništva je umišljajno (namjerno) kazneno djelo (pri čemu je dostatan i eventualni umišljaj, odnosno neizravna namjera), a to znači da je za njegovo počinjenje potrebno (imajući u vidu njegovo biće) da je počinitelj svjestan da svojim postupanjem krši pravila međunarodnog prava i da postupa prema civilima (pri čemu je dovoljno postupanje i prema samo jednoj civilnoj osobi). Iz svih okolnosti inkriminiranog događaja, kao neosporne su utvrđene činjenice da je opt. Nikola Ivanković, kada je postupao bio svjestan da je, u dijelu Republike Hrvatske, Istočnoj Slavoniji, gdje se nalazi mjesto Paulin Dvor, u tijeku oružani sukob HV s bivšom JNA i pridruženih joj paravojnih postrojbi pobunjenog lokalnog stanovništva te da se radi o civilima, očigledno smatrajući ih pripadnicima protivničke strane u navedenom oružanom sukobu. Kao očigledne su utvrđene činjenice, da je opt. Nikola Ivanković bio svjestan odluke (plana- dogovora) o zajedničkom postupanju s više (za sada) nepoznatih osoba (pripadnika HV) i da je svjesno, zajedno s navedenim, sudjelovao u ispaljivanju hitaca iz automatskih pušaka i pištolja te bacanjem aktiviranih ručnih bombi u prostorije u kojima su se navedeni civili nalazili, i da je to i htio.

U nedostatku tzv. neposrednih dokaza, jer opt. Nikola Ivanković poriče počinjenje kaznenog djela za koje se optužuje, subjektivna činjenica njegove svijesti o uzročnoj vezi između njegovog postupanja i nastale posljedice, te o samoj posljedici, smrti navedenih civila, utvrđena je tzv. posrednim dokazom, činjenicom – indicijom, koja zapravo predstavlja objektivni element u njegovom i u ponašanju više (za sada) nepoznatih pripadnika HV inkriminirane zgone. Ta činjenica – indiciji je, da su u navedene civile ispaljivani hici iz automatskih pušaka i pištolja te da su bacane aktivirane ručne bombe u prostorije u kojima su se ovi nalazili. Ovaj sud je mišljenja da je navedena činjenica – indicij takvog karaktera da isključuje svaku drugu mogućnost osim one, da je opt. Nikola Ivanković bio svjestan mogućnosti da uslijed njegovog (i više, za sada, nepoznatih osoba) postupanja može nastupiti i najteža posljedica, smrt navedenih civilnih osoba (što se i dogodilo) i da je to i htio, da je biće kaznenog djela, ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, ostvario s direktnim umišljajem (izravnom namjerom). Neosporne su naime, činjenice da su automatske puške, pištolji i ručne bombe sredstva podesna za nanošenje ozljeda koje mogu prouzročiti smrt neke osobe i da je opt. Nikola Ivanković tog bio svjestan.

Iz utvrđene činjenice da je opt. Nikola Ivanković tempore criminis bio ubrojav, dakle, svjestan značenja, u smislu njegove zabranjenosti, počinjenog djela, ovaj sud je, glede daljnje subjektivne činjenice (uz ubrojivost i namjeru), svijesti o protupravnosti počinjenog djela, zaključio da je kod ovog postojala takva svijest, da je bio svjestan da (naprijed) navedenim postupanjem krši pravila međunarodnog prava i da su objekt njegove radnje civilne osobe. Pri tome nije bitno da li je opt. Nikola Ivanković znao koja točno pravila međunarodnog prava svojim postupanjem krši, bitno je da je znao da čini nešto što mu je zabranjeno (tzv. paralelna ocijena u laičkoj sferi).

Primjenom materijalnog kaznenog prava, navedenih odredbi OKZ RH, Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. god. i Dopunskog protokola (Protokol II) od 08. lipnja 1977. god., na utvrđeno činjenično stanje, da je opt. Nikola Ivanković kao pripadnik HV, zajedno s još nekoliko (za sada) nepoznatih pripadnika HV, za vrijeme oružanog sukoba, u nakani da usmrte civile srpske nacionalnosti koji su se nalazili u kući Andrije Bukvića u Paulinom Dvoru, u ove ispalili hice iz automatskih pušaka i pištolja te u prostorije u kojima su ovi bili smješteni bacili aktivirane ručne bombe, te im zadali ozljede od kojih su ovi umrli, ovaj sud je zaključio da je ovaj (opt. Nikola Ivanković), skrivljenom i protupravnom radnjom ostvario biće kaznenog djela, ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZ RH, pa ga je za ovo kazneno djelo, a za koje se i tereti, oglasio krivim (pod I. izreke).

Činjenični opis predmetnog kaznenog djela u izreci ove presude usklađen je s utvrđenim činjeničnim stanjem. Isto tako, iz činjeničnog opisa predmetnog kaznenog djela u izreci ove presude, u odnosu na činjenični opis djela u izreci optužnice, izostavljene su činjenice koje ili nisu odlučne ili ga (kazneno djelo) pobliže ne određuju.

Prilikom odlučivanja o kazni za počinjeno kazneno djelo, ovaj sud je cijenio sve okolnosti koje, na temelju čl. 56. KZ, utječu na odmjeravanje kazne, pa je opt. Nikoli Ivankoviću kao olakotne okolnosti našao da je kao pripadnik HV sudjelovao u Domovinskom ratu za što je i odlikovan, dosadašnju neosuđivanost, da je tempore criminis bio smanjeno ubrojav, da se, dakle, radi o manjem stupnju krivnje i da je u vrijeme počinjenja djela bio pod utjecajem alkohola, što je, očigledno, negativno utjecalo na njegovu sposobnost kontrole vlastitog postupanja. Iz nalaza i mišljenja vještaka neuropsihijatra, prof. dr. Nikole Mandića proizlazi, da je opt. Nikola Ivanković primarno jezgrovo neurotski strukturirana ličnost, kod kojeg se vezano uz ratno iskustvo razvio posttraumatski stresni poremećaj – PTSP te da je tempore criminis bio smanjeno ubrojav, iako ne znatno. Razlozi zbog kojih su nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra u cijelosti, pa dakle i glede navedenih činjenica, prihvaćeni već su ranije navedeni. Od otegotnih okolnosti, ovaj sud je našao težinu posljedice počinjenog djela, opt. Nikola Ivanković sudjelovao je u usmrćenju čak 18 osoba, da je motiv počinjenja djela bila osveta (odmazda) koja je sadržavala elemente bezobzirnosti, ubijene su bez ikakvog razloga civilne osobe starije životne dobi, pretežito ženskog spola, da se ovaj (opt. Nikola Ivanković) nalazio na čelu skupine (očito kao najstariji, pa kao takav s najviše autoriteta među njezinim pripadnicima) koja je počinila predmetno kazneno djelo te odlučnost da nitko od napadnutih civila ne preživi. Odlučnost opt. Nikole Ivankovića u počinjenju predmetnog kaznenog djela, ogleda se u činjenici, da se, prema iskazu svj. Borisa Dumenčića, skupina koja je počinila predmetno kazneno djelo, nakon ispaljenih hitaca i bačenih aktiviranih ručnih bombi udaljila s mjesta inkriminiranog događaja, da bi se ubrzo vratila radi provjere da li eventualno ima preživjelih. Iskaz svj. Borisa Dumenčića, u cijelosti, pa dakle, i glede navedenih činjenica, ocijenjen je kao vjerodostojan (istinit) iz razloga koji su već ranije navedeni.

Opt. Nikoli Ivankoviću za počinjeno kazneno djelo kazna je odmjerena (temeljem čl. 120. st. 1. OKZ RH) u granicama zakonom propisanog minimuma i maksimuma kazne za to djelo, **kazna zatvora u trajanju od 12 godina**. Ocjenjujući naime, objektivno i subjektivno izraženu društvenu opasnost, kako počinjenog kaznenog djela tako i opt. Nikole Ivankovića kao **počinitelja**, ovaj sud je našao da se radi o počinitelju koji je izvršio teško kazneno djelo, pa je utvrdio da će se svrha kažnjavanja iz čl. 31. OKZ RH (retributivnost te tzv. specijalna i **generalna prevencija kaznenih djela**), a u okviru opće svrhe izricanja kaznenopravnih sankcija iz čl. 4. st. 2. OKZ RH, ostvariti izrečenom kaznom.

Opt. Nikoli Ivankoviću vrijeme provedeno u pritvoru od 13. rujna 2002. god. pa nadalje, uračunato je u izrečenu kaznu zatvora (čl. 45. OKZ RH).

Opt. Nikola Ivanković, koji je oglašen krivim, je temeljem čl. 122. st. 1. i 4. ZKP, djelomično oslobođen obveze da naknadi troškove kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 6. ZKP, pa je, temeljem čl. 122. st. 1. u svezi s čl. 119. st. 2. toč. 1., 6. i 8. ZKP, na ime stvarno nastalih troškova dužan platiti za svjedoke iznos od 500,00 kn i vještake iznos od 5.000,00 kn te paušalnu svotu u iznosu od 2.000,00 kn (kod određivanja iznosa paušalne svote ovaj sud je imao u vidu duljinu trajanja i složenost postupka, te imovinske prilike opt. Nikole Ivankovića). Ovaj sud, naime, smatra da bi nadoknadom troškova kaznenog postupka preko navedenih iznosa, s obzirom na imovinske prilike opt. Nikole Ivankovića, bilo dovedeno u pitanje njegovo uzdržavanje.

Temeljem čl. 123. st. 1. ZKP troškovi kaznenog postupka iz čl. 119. st. 2. toč. 1. do 5. ZKP, u odnosu na opt. Enesa Viteškića, koji je oslobođen od optužbe (pod II. izreke), te nužni izdaci opt. Enesa Viteškića i nužni izdaci i nagrada njegovog branitelja, padaju na teret proračunskih sredstava suda.

U Osijeku, 06. travnja 2004. god.

Zapisničar
BLAŽENKA LIVAJA, v. r.

Predsjednik vijeća
DRAGAN POLJAK, v. r.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude stranke imaju pravo žalbe u roku od 15 dana, od primitka pisanog opravka presude. Žalba se podnosi ovom sudu u dovoljnom broju istovjetnih primjeraka za sud i protivnu stranku (ŽDO u Osijeku u 7 primjeraka, opt. Nikola Ivanković, odnosno njegov branitelj u 4 primjerka) računajući od dana primitka ovjerenog prijepisa iste, a o žalbi odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu.

DOSTAVITI:

1. ŽDO u Osijeku na br. K-DO-68/2002.
2. Opt. Nikola Ivanković, Zatvor u Osijeku
3. Branitelj Domagoj Rešetar, odv. iz Osijeka,
4. Opt. Enes Viteškić, Vladislavci, Ul. K. Tomislava 59,
5. Branitelj Davor Krčić, odv. iz Osijeka

**Za točnost otpravka – ovlašteni službenik
MIRJANA DELALIĆ**